

MEK 4530

Stabilitet og knekning av konstruksjoner

Høst 2006

Prosjektoppgave

Innleveringsfrist: 30.11.2006

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Symboler	3
3. Oppgavene.....	3
4. Rapportering.....	5
5. Forutsetninger og annen informasjon.....	6
6. Referanser.....	6

1. Innledning

Oppgavene består av beregning av kritiske laster i enkle rammekonstruksjoner ved bruk av både tilnærmede og nøyaktig metode samt undersøkelse av maksimale bøyemomenter i søylene.

2. Symboler

EA	aksialstivhet
EI	bøyestivhet
L	lengde
L_b	lengde av bjelke
L_e	knekk lengde, effektiv lengde
M	totale momenter (inkl. 2. ordens virkning)
M_{maks}	det største totale momentet langs en søyle eller bjelke
M_0	1. ordens momenter
$\bar{M}$	ytre moment
N	aksialkraft i en søyle; velg positive som trykk.
N_E	$=\pi^2 EI/L^2$ Eulerlasten for en leddlagret stav
N_{kr}	kritisk aksialkraft i en søyle
N_{kr}	$=\pi^2 EI/L_e^2$
P	ytre vertikallast
f_m	momentforstørrelsesfaktor (alt., momentforsterkningsfaktor)
k	rotasjonsstivhet av fjær
α	$=N/N_{kr}$ (kalles gjerne stabilitetsindeksen)
α_E	$=N/N_E$
β	knekk lengdefaktor definert ved $L_e = \beta L$

3. Oppgavene

Hver oppgave består av to hoveddeler Del 1 og Del 2 som definert nedenfor. Rammene som skal undersøkes er vist i figur 1. Fordeling av oppgaver:

Oppgave 1: Henrich Alvær

Rammen er vist i figur 1(a). Det kan være fordelaktig å forenkle rammen før løsningen stilles opp.

Vertikallaster: $P_1 = 0$; $P_2 = P$

Lengder: $L_1 = 1.5 L$; $L_2 = L$; $L_b = L$

Bøyestivheter: Settes lik EI for søyler, $0.5 EI$ for bjelker.

Oppgave 2: Henrik M. Eiding

Rammen er vist i figur 1(a). Det kan være fordelaktig å forenkle rammen før løsningen stilles opp.

Vertikallaster: $P_1 = P$; $P_2 = P$

Lengder: $L_1 = 1.5 L$; $L_2 = L$; $L_b = L$

Bøyestivheter: Settes lik EI for søyler, $0.5 EI$ for bjelker.

Oppgave 3: Steffen Korsmo

Rammen er vist i figur 1(b).

Vertikallaster: $P_1 = 0$; $P_2 = P$

Lengder: $L_1 = 1.5 L$; $L_2 = L$

Bøyestivheter: $EI_1 = EI_2 = EI$.

Rotasjonsstivheter: $k_A = EI/L$; $k_B = EI/L$; k_C uendelig stiv.

Oppgave 4: Tor Håkon Støkket

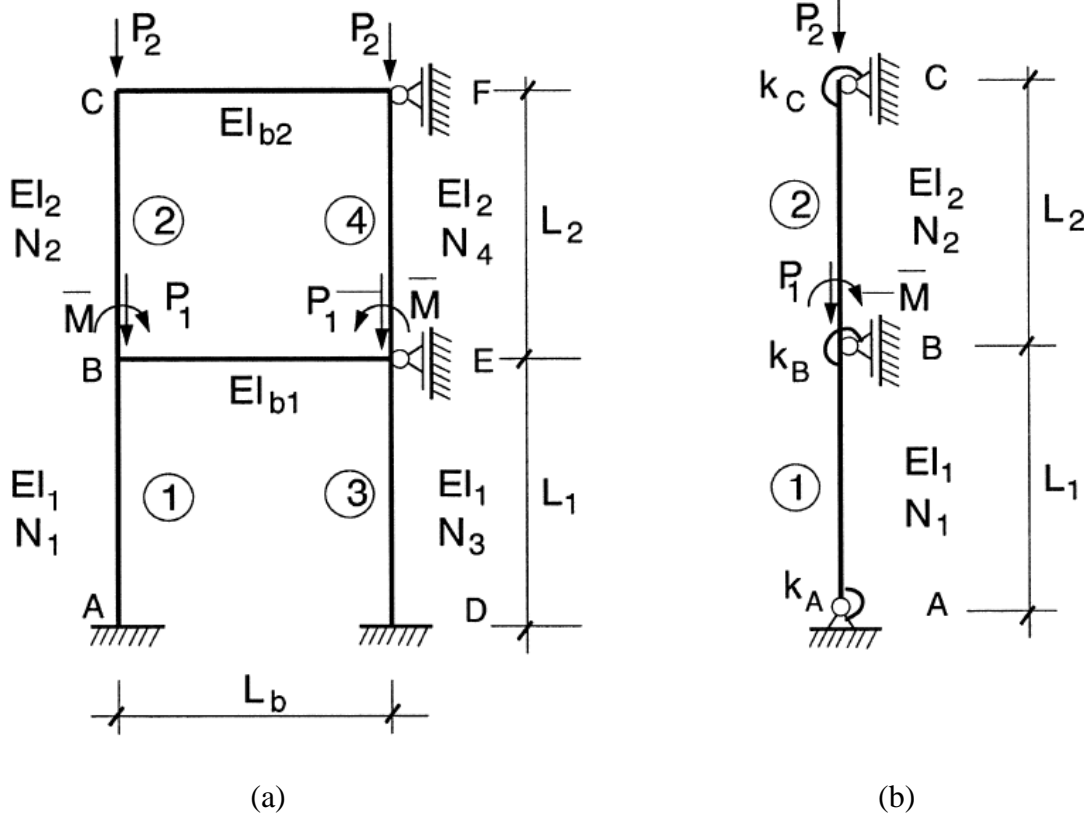
Rammen er vist i figur 1(b).

Vertikallaster: $P_1 = P$; $P_2 = P$

Lengder: $L_1 = 1.5 L$; $L_2 = L$;

Bøyestivheter: $EI_1 = EI_2 = EI$.

Rotasjonsstivheter: $k_A = EI/L$; $k_B = -5EI/L$; k_C uendelig stiv.

Figur 1

DEL 1: Egenverdiberegning (knekning)

- Nøyaktig løsning. Beregn nøyaktig verdi for laveste egenverdi.
- Tilnærmede løsninger:
  - Beregn laveste egenverdi ved bruk av estimert effektiv lengde.
  - Beregn laveste egenverdi ved hjelp av Rayleigh-Ritz f.eks. med bjelkefunksjoner.
- Sammenlign tilnærmede og nøyaktig løsning og diskuter eventuelle avvik og hva disse kan skyldes.

DEL 2: Bøyeberging etter 2. ordens linearisert teori

Rammen er påført ytre moment M som vist i figur 1.

- Beregn fordeling av snittkrefter (bøyemoment og skjærkraft) etter 1. ordens teori.
- Beregn følgende også etter 2. ordens teori for økende aksialkrefter representert ved størrelsen P :
  - Sammenheng i søyle 1 mellom relativt moment uttrykt ved $f_{m1} = (M_{\max}/M_{0B})_1$ og relativ aksialkraft uttrykt ved α_{E1} , eller ved stabilitetsindeksen α_1 . Momentet $(M_{0B})_1$ er ved ende B av søyle 1.
  - Sammenheng i søyle 2 mellom relativt moment uttrykt ved $f_{m2} = (M_{\max}/M_{0B})_2$ og relativ aksialkraft uttrykt ved α_{E2} , eller ved stabilitetsindeksen α_2 . Momentet $(M_{0B})_2$ er ved ende B av søyle 2.
- Resultater vises i tabell og figur, uttrykt ved dimensjonsløse størrelser, og kommenteres.
- I oppgave nr. 4 har k_B en negativ verdi. Forklar hvordan en slik negativ stivhet kunne oppstå.

4. Rapportering

Løsning av oppgaven skal leveres elektronisk i PDF-format. Det anbefales at rapporten skrives i LaTeX. Benytt symboler som definert nedenfor.

Beskriv alle vesentlige trekk i beregningsgangen, og legg vekt på at framstillingen blir klar og oversiktig. Inkluder figurer o.l. i et omfang som er nødvendig for en klar presentasjon av problem og løsninger.

Del opp besvarelsen i fornuftige avsnitt. Den kan f.eks. deles opp i avsnitt av typen:

- Innledning
- Problembeskrivelse
- Løsningsmetode og forutsetninger
- Resultater (en eller flere avsnitt, etter behov)
- Diskusjon
- Konklusjoner
- Sammendrag

5. Forutsetninger og annen informasjon

Alle elementer kan anses å ha uendelig stor aksialstivhet. Videre kan skærdeformasjoner neglisjeres. Ytre randbetingelser går fram av figur 1.

Det er behov for å benytte en programmerbar håndkalkulator, programvare som MatLab, e.l., for å forenkle konkrete utregninger. MatLab anbefales.

I elementer med aksialkraft kan maksimalt moment opptre mellom endene selv om elementet kun er påkjent av endemomenter og aksialkraft. Når momentene beregnet etter 2. ordens teori er kjent ved elementets ender, kan et eventuelt maksimalt moment mellom endene beregnes fra differentiallikningen, og uttrykkes ved

$$M_{maks} = \left| \frac{\sqrt{1 + \mu^2 - 2\mu \cos(\pi\sqrt{\alpha_E})}}{\sin(\pi\sqrt{\alpha_E})} M_2 \right|$$

hvor μ er definert ved forholdet mellom momentene (med 2. ordens virkning inkludert) ved ende 1 og ende 2 av elementet. Dvs. $\mu = -M_1/M_2$. Momentene er definert som positive når de dreier i samme retning (f.eks. med urviseren). For flere detaljer, se Hellesland (1998).

Knekk lengder (effektive lengder) for enkeltstaver kan, om det er ønskelig, beregnes tilnærmet fra enkle formler som angitt f.eks. i Hellesland (1994).

Knekk lengder for kontinuerlige søyler over f.eks. flere etasjer kan beregnes tilnærmet, om ønskelig, med "midlingsmetoden" ("method of means", Hellesland og Bjorhovde, 1996).

6. Referanser

Hellesland, J. (1998). "Trykkstaver i rammesystemer", NIF kurs: Slanke betongkonstruksjoner – Beregning og dimensjonering. Norske Sivilingeniørers forening.

Hellesland, J. (1994). "Approximate effective length factors for columns with positive and negative end restraints", *Research Report in Mechanics*, No. 94-1, Avdeling for mekannikk, Matematisk institutt, Univ. i Oslo.

Hellesland, J. and Bjorhovde, R. (1996). "Improved frame instability analysis with effective lengths", *Journal of Structural Engineering*, ASCE, Vol. 122, No. 11, November.

B. Hayman
10.11.2006